

**Latvijas Republikas
Valsts ieņēmumu dienests**

Metodiskais materiāls

**Labuma, kas gūts izmantojot darba devēja
vieglo pasažieru automobili personīgajām vajadzībām,
aplūkšanas ar nodokļiem un grāmatvedības uzskaites
kārtība**

SATURS

lp.

1. Vispārīgā informācija.....	3
2. Labuma guvēja statusa noteikšana	4
3. Gūtā labuma noteikšana	4
4. Nodokļu aprēķināšana no gūtā labuma	6
5. Grāmatvedības uzskaites un dokumentu noformēšanas kārtība.....	7
6. Pārskata sagatavošana un iesniegšana	13
7. Saistošo normatīvo aktu saraksts.....	15

1. Vispārīgā informācija

1. Kārtību, kādā iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām nosaka labumu (kas tiek pielīdzināts algota darba ienākumiem), ko labuma guvējs saņem no darba devējam piederoša vai darba devēja rīcībā esoša vieglā pasažieru automobiļa izmantošanas tādiem uzdevumiem vai vajadzībām, kas nav saistītas ar darba, dienesta vai amata pienākumu pildīšanu, vai darba devēja saimnieciskās darbības veikšanu (turpmāk – personīgās vajadzības) nosaka Ministru kabineta 2009.gada 28.decembra noteikumi Nr.1666 „Kārtība, kādā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliek labumu, kas gūts, izmantojot darba devēja vieglo pasažieru automobili personīgām vajadzībām” (turpmāk – Noteikumi).

2. Kārtību, kādā dokumentē un uzskaita uzņēmuma transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, tajā skaitā – ar uzņēmuma saimniecisko darbību saistītos transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, kā arī ar darba devēja vieglo pasažieru automobiļu, kas tiek izmantoti personīgajām vajadzībām, saistītos izdevumus nosaka Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumi Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”.

3. Kārtību, kādā uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām saimnieciskās darbības izdevumos tiek norakstīti degvielas iegādes izdevumi, nosaka Ministru kabineta 2006.gada 4.jūlija noteikumi Nr.556 „Likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” normu piemērošanas noteikumi”.

4. Par vieglo pasažieru automobili uzskata vieglo automobili, kas pēc savas konstrukcijas un iekšējā aprīkojuma ir paredzēts pasažieru un to bagāžas pārvadāšanai un kuram papildu vadītāja sēdeklim ir ne vairāk kā astoņas sēdvietas, un kas reģistrēts kā vieglais, vieglais pasažieru vai vieglais plašlietojuma automobilis.

5. Automobiļi, uz kuriem neattiecas labuma noteikšanas principi:

- 3.1. operatīvajiem transportlīdzekļiem;
- 3.2. vieglajiem taksometriem;
- 3.3. militārajiem transportlīdzekļiem;
- 3.4. reprezentatīvajiem vieglajiem automobiļiem (likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” izpratnē);
- 3.5. zemnieka vai zvejnieka saimniecību automobiļiem;
- 3.6. to fizisko personu – saimnieciskās darbības veicēju – automobiļiem, kuru pamatlīdzekļu nolietojumu nosaka saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11.⁵ pantu.

6. Labuma noteikšanas principi neattiecas arī uz zemnieka vai zvejnieka saimniecību un fizisko personu – saimnieciskās darbības veicēju darbiniekiem.

2. Labuma guvēja statusa noteikšana

1. Labuma guvējs ir:

1.1. darbinieks;

1.2. kapitālsabiedrības īpašnieks, personālsabiedrības biedrs, kooperatīvās sabiedrības dibinātājs, biedrības vai nodibinājuma dibinātājs, valdes vai padomes loceklis;

1.3. persona, kas pilda dienesta vai amata pienākumus valsts pārvaldes institūcijā;

1.4. persona, kas pilda pienākumus vēlēta valsts pārvaldes institūcijā vai citā amatā;

1.5. persona, kas pilda pienākumus amatā, kurā persona iecelta, pamatojoties uz Saeimas, Ministru kabineta vai pašvaldības domes lēmumu;

1.6. šajā punktā noteikto personu ģimenes locekļi – vecāki, vecvecāki, laulātais, bērni un mazbērni.

2. Par šā materiāla otrās nodaļas 1.2.apakšpunktā minēto labuma guvēju tiek uzskatīti arī komercsabiedrības valdes, padomes locekļi, kā arī citas personas, kuras ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību, bet atlīdzība faktiski nav noteikta.

3. Par labuma guvēju uzskata arī tādu šā materiāla otrās nodaļas 1.punktā minēto personu, kura personīgajām vajadzībām izmanto darba devējam piederošu vai darba devēja rīcībā esošu automobili ar šoferi.

4. Par labuma guvēju uzskata arī ārvalsts nodokļa maksātāju (nerezidentu), kura ar nodokli apliekamais objekts tiek noteikts saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 3.panta trešo daļu.

5. Par darba devēja rīcībā esošu automobili uzskata arī tādu automobili, kura īpašnieks ir cita persona, bet kas atrodas darba devēja turējumā vai valdījumā, vai kuru nodrošina cita persona (piemēram, uzņēmumam patapināts, iznomāts, līzīngā paņemts, aizdots, maiņas rezultātā vai bartera darījumu rezultātā iegūts automobils).

3. Gūtā labuma noteikšana

1. Labums, kas gūts, izmantojot darba devēja vieglo pasažieru automobili personīgajām vajadzībām (turpmāk – labums) (neatkarīgi no nobraukto kilometru skaita), ir:

1.1. 40 latu mēnesī – elektromobiļiem un automobiļiem ar motora darba tilpumu līdz 1 500 cm³ (ieskaitot);

1.2. 70 latu mēnesī – automobiļiem ar motora darba tilpumu no 1 501 cm³ līdz 2 500 cm³ (ieskaitot);

1.3. 100 latu mēnesī – automobiļiem ar motora darba tilpumu no 2 501 cm³ līdz 3 500 cm³ (ieskaitot);

1.4. 150 latu mēnesī – pārējiem automobiļiem, tai skaitā automobiļiem, kuriem motora darba tilpums nav norādīts Noteikumos minētajos dokumentos.

2. Personīgajām vajadzībām izmantojamā transportlīdzekļa veidu un motora darba tilpumu nosaka atbilstoši transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādītajai informācijai.

3. Ja transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā motora darba tilpums nav norādīts, darba devējs to var noteikt, pamatojoties uz transportlīdzekļa izgatavotāja vai tā pilnvarotā pārstāvja sniegto informāciju.

4. Ja automobiļa motora darba tilpumu nav iespējams noteikt ne pēc transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības, ne pēc transportlīdzekļa izgatavotāja vai tā pilnvarotā pārstāvja sniegtās informācijas, tad nosakot labumu šādam automobilim tiek piemērots gūtā labuma maksimālais apmērs Ls 150.

5. Darba devējam ir pienākums nodrošināt informāciju, kas apliecina transportlīdzekļa veidu un motora darba tilpumu un uzrādīt šos dokumentus Valsts ieņēmumu dienestam pēc pieprasījuma.

6. Darba devējs kalendāra mēneša beigās nosaka:

6.1. automobiļu skaitu, kuri attiecīgajā mēnesī izmantoti personīgajām vajadzībām,

6.2. labumu, kas gūts, izmantojot darba devēja vieglo pasažieru automobili personīgajām vajadzībām,

6.3. labuma sadalījumu starp labuma guvējiem.

7. Nosakot automobiļu skaitu, kuri izmantoti personīgajām vajadzībām, darba devējs ņem vērā labuma guvēja darba specifiku saistībā ar darba, dienesta vai amata pienākumu izpildi.

8. Ja vienu darba devējam piederošu vai darba devēja rīcībā esošu automobili personīgajām vajadzībām izmanto vairākas personas (labuma guvēji), tad gūtais labums tiek sadalīts starp labuma guvējiem. Šādu sadalījumu (arī principus, pēc kādiem sadalījums tiek veikts) starp labuma guvējiem nosaka darba devējs.

1. Piemērs

Vienu darba devējam piederošu automobili, kura motora darba tilpums ir 2496 cm³ un gūtais labums no tās izmantošanas personīgajām vajadzībām ir Ls 70 mēnesī, pārskata mēneša laikā personīgajām vajadzībām ir izmantojuši trīs uzņēmuma darbinieki (A, B un C). Pārskata mēnesī, pamatojoties uz darba devēja noteiktajiem iekšējiem attaisnojuma dokumentiem, personīgajām vajadzībām kopā ir nobraukti 500 kilometri, no tiem darbinieks A ir nobraucis 215 km, darbinieks B – 180 km, bet darbinieks C – 105 km. Mēneša beigās darba devējs atbilstoši tā noteiktajai iekšējai kārtībai proporcionāli automobiļa izmantojumam (šajā gadījumā nobraukto kilometru skaitam) personīgajām vajadzībām ir noteicis katra darbinieka gūtā labuma apmēru:

- darbiniekam A – Ls 30,

- darbiniekam B – Ls 25,
- darbiniekam C – Ls 15.

9. Ja labumu gūst labuma guvēja ģimenes loceklis, tad gūto labumu attiecina uz pašu labuma guvēju.

10. Ja labuma guvējs kompensē darba devējam izdevumus par automobiļa izmantošanu personīgajām vajadzībām, tad par labumu no automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām uzskata minētā labuma un darba devējam samaksātās kompensācijas starpību (ja tā ir pozitīva).

4. Nodokļu aprēķināšana no gūtā labuma

1. Labums, ko labuma guvējs saņem no darba devējam piederoša vai darba devēja rīcībā esoša vieglā pasažieru automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām, tiek pielīdzināts algota darba ienākumiem.

2. Ar nodokļiem apliekamajā ienākumā tiek ietverts labums, ko darbinieks (labuma guvējs) gūst no darba devējam piederoša vai darba devēja rīcībā esoša vieglā automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām.

3. No labuma, ko labuma guvējs gūst no darba devējam piederoša vai darba devēja rīcībā esoša vieglā automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām, ir ieturams iedzīvotāju ienākuma nodoklis un veicamas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

4. Par komercsabiedrību valdes vai padomes locekļiem, kuriem faktiski nav noteikta atlīdzība, bet kuri gūst labumu no darba devēja automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām, no gūtā labuma netiek veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

5. Summas, par kurām samazinās darbaņēmēja ienākums sakarā ar nodokļu aprēķināšanu no gūtā labuma no darba devējam piederoša vai darba devēja rīcībā esoša vieglā automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām, ir atkarīgas no gūtā labuma apmēra.

Automobiļa motora darba tilpums (cm ³)	Gūtais labums	VSAOI (24,09%)	Darbaņēmēja ienākuma samazinājums			Nodokļi kopā
			VSAOI (9%)	IIN (26%)	Kopā	
līdz 1500 un elektromobiļi	Ls 40	Ls 9,64	Ls 3,60	Ls 9,46	Ls 13,06	Ls 22,70
no 1501 līdz 2500	Ls 70	Ls 16,86	Ls 6,30	Ls 16,56	Ls 22,86	Ls 39,72
no 2501 līdz 3500	Ls 100	Ls 24,09	Ls 9,00	Ls 23,66	Ls 32,66	Ls 56,75
virs 3500 un ar nenorādītu tilpumu	Ls 150	Ls 36,14	Ls 13,50	Ls 35,49	Ls 48,99	Ls 85,13

5. Grāmatvedības uzskaites un dokumentu noformēšanas kārtība

1. Saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumiem Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” darba devējs grāmatvedības organizācijas dokumentos nosaka kārtību, kādā dokumentē un uzskaita transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, tai skaitā ar uzņēmuma saimniecisko darbību saistītos transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, kā arī izdevumus, kas saistīti ar uzņēmuma kā darba devēja vieglo pasažieru automobiļu izmantošanu personīgajām vajadzībām, ņemot vērā nodokļus reglamentējošo normatīvo aktu prasības.

2. Grāmatvedības organizācijas dokumentos nosaka:

2.1. iekšējo attaisnojuma dokumentu noformēšanas kārtību, lai tiktu uzskaitīts katra automobiļa faktiski nobrauktais kilometru skaits konkrētā mēnesī. Dokumentējot katra transportlīdzekļa izmantošanu, piemēram, noformējot ceļa zīmes vai maršruta lapas, tajās norāda ometra rādījumu noteiktā atskaites perioda sākumā un beigās, nobraukto kilometru skaitu, braucienu maršrutus, braucienu sākuma un beigu laiku u.c.;

2.2. degvielas iegādi apliecinājošu dokumentu uzskaites kārtību, lai tie tiktu identificēti ar konkrētu automobili, kas iegādāto degvielu patērē;

2.3. darba devējam piederošā automobiļa, kuru darbinieks izmantos privātajām vajadzībām, faktiski patērētā degvielas daudzuma un tā vērtības dokumentēšanas kārtību.

3. Darba devējs, kurš ir uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājs un budžetā veic iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālo apdrošināšanas obligāto iemaksu maksājumus no darbinieka gūtā labuma, var nepiemērot 2.1.punktā noteikto kārtību, bet papildus 2.2. un 2.3.punktā noteiktajam, grāmatvedības organizācijas dokumentos nosaka:

3.1. iekšējo attaisnojuma dokumentu un reģistru noformēšanas kārtību, kuros tiks uzskaitīts faktiski nobrauktais kilometru skaits pamatojoties uz automobiļa ometra rādījumiem mēneša sākumā un beigās un, kuros tiks konstatēts degvielas patēriņš saskaņā ar Ministru kabineta noteikumos par uzņēmumu ienākuma nodokli normu piemērošanu noteiktajām degvielas patēriņa normām.

3.2. kārtību, kādā tiek aprēķināta un grāmatvedības reģistros uzrādīta starpība starp degvielas vērtību, kas aprēķināta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumos par uzņēmumu ienākuma nodokli normu piemērošanu noteikto nosacījumu un mēnesī faktiski patērētās degvielas vērtību.

2.piemērs

Darba devējs kalendārā mēneša sākumā apzina, ka viens no darbiniekiem darba devējam piederošo automobili izmantos arī privātajām vajadzībām.

Tā kā darbinieks gūst labumu no darba devējam piederošā automobiļa, kura reģistrācijas apliecībā uzrādīts motora darba tilpums 1497 cm³, tad gūtā labuma summa šim darbiniekam ir Ls 40.

Izgatavotājrūpnīcas noteiktā degvielas patēriņa norma pilsētas ciklā ir 5,0 litri uz 100 km. Darba devēja noteiktā degvielas patēriņa norma uz 100 kilometriem atbilst izgatavotājrūpnīcas noteiktajai degvielas patēriņa normai pilsētas ciklā.

Saskaņā ar odometra rādījumiem darbinieks ar šo automobili mēnesī gan darba, gan privātajām vajadzībām kopā nobraucis 3500 km.

Degvielas iegādes izdevumus apliecinošie dokumenti apliecina, ka mēnesī iegādāti 200 litri degvielas par Ls 148 (bez PVN Ls 122,32, PVN 21% Ls 25,68) un mēneša vidējā degvielas cena par 1 litru ir Ls 0,74 (bez PVN Ls 0,61, PVN 21% Ls 0,13).

Automobilim konstatēts degvielas atlikums mēneša sākumā 10 litri, kuru vērtība ir Ls 6,10 (bez PVN). Savukārt degvielas atlikums mēneša beigās ir 5 litri, kuru vērtība ir Ls 3,05 (bez PVN).

1) Darba devējs grāmatvedības uzskaitē nodrošina degvielas iegādes izdevumu apliecinošo dokumentu identificēšanu ar personīgām vajadzībām izmantoto automobili, degvielas iegādes izdevumus apliecinošos dokumentus reģistrējot šim nolūkam iekārtotā sistemātiskā reģistrā.

2) Darba devējs noformē iekšējo attaisnojuma dokumentu, kurā papildus citiem obligātajiem rekvizītiem norāda automobiļa mēnesī nobraukto kilometru skaitu un aprēķina degvielas patēriņu saskaņā ar degvielas patēriņa normām, ņemot vērā faktiski nobraukto kilometru skaitu mēnesī:

$$3500 \text{ km} : 100 \text{ km} \times 5,0 \text{ litri} = 175 \text{ litri} \times \text{Ls } 0,61 \text{ (mēneša vidējā degvielas cena par 1 litru bez PVN)} = \underline{\text{Ls } 106,75}$$

3) Pēc krājumu uzskaites datiem un mēneša laikā iegādātās degvielas daudzuma nosaka faktiski patērēto degvielas daudzumu, ņemot vērā degvielas atlikumu vērtību mēneša sākumā un mēneša beigās un aprēķina mēnesī patērētās degvielas vērtību:

$$\begin{aligned} 10 \text{ litri} + 200 \text{ litri} - 5 \text{ litri} &= 205 \text{ litri} \\ \text{Ls } 6,10 + \text{Ls } 122,32 - \text{Ls } 3,05 &= \underline{\text{Ls } 125,37} \end{aligned}$$

4) Lai darba devējs varētu aprēķināt apliekamo ienākumu saskaņā ar likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” noteiktajām normām, šim nolūkam iekārtotā hronoloģiskā reģistrā aprēķina un uzskaita starpību starp faktiski patērētās degvielas vērtību un degvielas vērtību, kas aprēķināta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumos par uzņēmumu ienākuma nodokli normu piemērošanu noteiktajiem nosacījumiem:

$$\text{Ls } 125,37 - \text{Ls } 106,75 = \underline{\text{Ls } 18,62}$$

5) Saskaņā ar šajā reģistrā uzrādīto informāciju darba devējs par taksācijas periodā aprēķināto starpību palielinās ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu saskaņā ar likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” noteiktajām normām.

4. Darījumu uzrādīšanai grāmatvedības reģistros darba devējs lieto kontu plānu, kas noteikts grāmatvedības organizācijas dokumentos.

5. Grāmatvedības organizācijas dokumentos nosaka arī kārtību, kādā grāmatvedības reģistros uzrāda katra darbinieka gūtā labuma apmēru, lai nodrošinātu pārskatu sastādīšanu.

3. Piemērs

Darbinieka mēneša alga ir Ls 500.

Darbinieks gūst labumu no darba devējam piederošā automobiļa ar motora darba tilpumu no 2501 līdz 3500 cm³ izmantošanas personīgajām vajadzībām. Gūtā labuma summa Ls 100.

Mēneša neapliekamais minimums ir Ls 35.

1) Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu aprēķins algai un gūtajam labumam.

Darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas:

$$\text{Ls } 500 + \text{Ls } 100 = \text{Ls } 600 \times 9\% = \underline{\text{Ls } 54}$$

Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas:

$$\text{Ls } 500 + \text{Ls } 100 = \text{Ls } 600 \times 24,09\% = \underline{\text{Ls } 144,54}$$

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis:

$$\text{Ls } 600 - \text{Ls } 54 \text{ (VSAOI } 9\%) - \text{Ls } 35 \text{ (neapliekamais minimums)} = \text{Ls } 511 \times 26\% \text{ (iedzīvotāju ienākuma nodoklis)} = \underline{\text{Ls } 132,86}$$

2) Kopā aprēķinātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis un darba devēja un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas:

$$\text{Ls } 54 + \text{Ls } 144,54 + \text{Ls } 132,86 = \underline{\text{Ls } 331,40}$$

3) Darba ņēmējam faktiski izmaksājamā summa:

$$\text{Ls } 500 - \text{Ls } 54 \text{ (VSAOI } 9\% \text{ no darba algas un par gūto labumu)} - 132,86 \text{ (IIN } 26\% \text{ no algas un no gūtā labuma)} = \underline{\text{Ls } 313,14}$$

Darba devējs darījumu uzrādīšanai grāmatvedības reģistros izvēlējies lietot šādus kontus:

- Bilances kontu shēmā:
 - kontu grupas „Īstermiņa kreditori” kontu „Norēķini par darba algām”;
 - kontu grupas „Īstermiņa kreditori” kontu „Norēķini par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”;
 - kontu grupas „Īstermiņa kreditori” kontu „Norēķini par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.
- Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēmā:
 - izmaksu kontu „Darbinieku algas”;

– izmaksu kontu „Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksas”.

Tā kā gūtais labums Ls 100 darbiniekam nav izmaksājams, tad darba devējs grāmatvedības organizācijas dokumentos noteicis neuzrādīt šo summu bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina kontu shēmā.

Minētajos kontos uzrādīts aprēķinātais un budžetā maksājamais iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksas par gūto labumu, tādējādi samazinot darbiniekam izmaksājamo algas apmēru.

Grāmatvedībā izveidots atsevišķs reģistrs, kurā, pamatojoties uz iekšējiem attaisnojuma dokumentiem par faktisko automobiļu izmantošanu, tiek uzskaitīts darbinieku gūtais labums no darba devējam piederošo vai darba devēja rīcībā esošo vieglo automobiļu izmantošanas personīgajām vajadzībām.

1) Aprēķināto darba algu grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Darbinieku algas”	Ls 500
K „Norēķini par darba algām”	Ls 500

2) Aprēķinātās darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksas 9% no darba algas un par gūto labumu grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Norēķini par darba algām”	Ls 54
K „Norēķini par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”	Ls 54

3) Aprēķinātās darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksas 24,09% no darba algas un par gūto labumu grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksas”	Ls 144,54
K „Norēķini par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”	Ls 144,54

4) Aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokli 26% no darba algas un par gūto labumu grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Norēķini par darba algām”	Ls 132,86
K „Norēķini par iedzīvotāju ienākuma nodokli”	Ls 132,86

4. Piemērs

Darbinieks jūlijā bija bezalgas atvaļinājumā un šajā laikā izmantoja darba devējam piederošo automobili personīgajām vajadzībām.

Tā kā automobiļa reģistrācijas apliecībā nav uzrādīts motora darba tilpums un darba devējam nav arī informācija no transportlīdzekļa izgatavotāja vai tā pilnvarotā pārstāvja par šī automobiļa motora darba tilpumu, tad uzskata, ka darbinieka gūtais labums jūlija mēnesī ir Ls 150.

Darbiniekam saskaņā ar algas nodokļu grāmatiņā norādīto informāciju pienākas atvieglojums par vienu apgādājamo personu Ls 63, kā arī neapliekamais minimums Ls 35.

Tā kā darba ņēmējam šajā gadījumā nav ienākums, kuru samazināt par iedzīvotāju ienākuma nodokļa un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apmēru no gūtā labuma, tad darba devējs darbiniekam izraksta attaisnojuma dokumentu, saskaņā ar kuru labuma guvējam jāsamaksā aprēķinātais un budžetā maksājamais iedzīvotāju ienākuma nodoklis un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par gūto labumu.

Darba devējs noformē kases ieņēmumu orderi un labuma guvējs darba devēja kasē samaksā aprēķināto un budžetā maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

1) Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu aprēķins gūtajam labumam.

Darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas:

$$\text{Ls } 150 \times 9\% = \underline{\text{Ls } 13,50}$$

Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas:

$$\text{Ls } 150 \times 24,09\% = \underline{\text{Ls } 36,14}$$

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis:

$$\begin{aligned} &\text{Ls } 150 - \text{Ls } 13,50 \text{ (VSAOI } 9\%) - \text{Ls } 35 \text{ (neapliekamais minimums mēnesī) -} \\ &\text{Ls } 63 \text{ (atvieglojums par vienu apgādājamo mēnesī) = Ls } 38,50 \times 26\% \text{ (iedzīvotāju} \\ &\text{ienākuma nodoklis) = } \underline{\text{Ls } 10,01} \end{aligned}$$

2) Kopā aprēķinātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis un darba devēja un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas:

$$\text{Ls } 13,50 + \text{Ls } 36,14 + \text{Ls } 10,01 = \underline{\text{Ls } 59,65}$$

3) Darba ņēmējam faktiski netiek izmaksāta summa par gūto labumu.

4) Aprēķina summu (iedzīvotāju ienākuma nodokli un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) par kādu būtu jāsamazina darbinieka ienākums un kura maksājama budžetā par gūto labumu:

$$\text{Ls } 13,50 + \text{Ls } 10,01 = \underline{\text{Ls } 23,51}$$

Darba devējs darījumu uzrādīšanai grāmatvedības reģistros izvēlējies lietot šādus kontus:

- Bilances kontu shēmā:
 - kontu grupas „Debitori” kontu „Darbinieku parādi”;
 - kontu grupas „Īstermiņa kreditori” kontu „Norēķini par darba algām”;
 - kontu grupas „Īstermiņa kreditori” kontu „Norēķini par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”;
 - kontu grupas „Īstermiņa kreditori” kontu „Norēķini par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.
- Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēmā:
 - izmaksu kontu „Darbinieku algas”;

– izmaksu kontu „Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas”.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu aprēķināšanas vajadzībām darba devējs grāmatvedības organizācijas dokumentos noteicis, ka gūto labumu Ls 150 uzrāda grāmatvedības reģistros un pēc šī nodokļa un iemaksu aprēķināšanas grāmatvedības reģistrus labo, lietojot negatīvu gūtā labuma vērtību (storno), jo noteiktā labuma vērtība darbiniekam nav izmaksājama.

1) Noteikto gūto labumu grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Darbinieku algas”	Ls 150
K „Norēķini par darba algām”	Ls 150

2) Aprēķinātās darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par gūto labumu 9% grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Norēķini par darba algām”	Ls 13,50
K „Norēķini par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”	Ls 13,50

3) Aprēķinātās darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par gūto labumu 24,09% grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas”	Ls 36,14
K „Norēķini par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”	Ls 36,14

4) Aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokli par gūto labumu 26% grāmatvedībā uzrāda šādi:

D „Norēķini par darba algām”	Ls 10,01
K „Norēķini par iedzīvotāju ienākuma nodokli”	Ls 10,01

5) Labo grāmatvedības reģistros uzrādīto informāciju, lietojot negatīvus skaitļus – stornē gūtā labuma vērtību, jo šī labuma vērtība darbiniekam nav izmaksājama:

D „Darbinieku algas”	Ls – 150
K „Norēķini par darba algām”	Ls – 150

6) Darba devējs darbiniekam izraksta attaisnojuma dokumentu par summu, par kādu būtu jāsamazina darbinieka ienākums (iedzīvotāju ienākuma nodokli un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) no gūtā labuma:

D „Darbinieku parādi”	Ls 23,51
K „Norēķini par darba algām”	Ls 13,50
K „Norēķini par darba algām”	Ls 10,01
(Ls 13,50 (darba ņēmēja VSAOI 9%) + Ls 10,01 (IIN 26%) = Ls 23,51)	

7) Labuma guvējs samaksā darba devējam budžetā maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas kopsummu darba devēja kasē. Tiek noformēts kases ieņēmumu orderis:

D „Nauda”	Ls 23,51
K „Darbinieku parādi”	Ls 23,51

6. Pārskata sagatavošana un iesniegšana

1. Noteikumos ir noteikts veidlapu paraugs [„Pārskats par labumu, par kādu palielināts ar nodokli apliekamais ienākums no darba devēja vieglo pasažieru automobiļu izmantošanas personīgām vajadzībām”](#) (turpmāk – pārskats).

2. Pārskata veidlapa ir izvietota tīmekļa vietnē www.vid.gov.lv sadaļā „Iedzīvotāju ienākuma nodoklis → Veidlapas un iesniegumi”.

3. Darba devējs katru ceturksni sagatavo pārskatu un līdz nākamā ceturkšņa pirmā mēneša divdesmitajam datumam to iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā.

4. Pārskatā tiek uzrādīts:

- 1.rindā – darba devējam piederošo vai rīcībā esošo automobiļu skaits pārskata ceturksnī (automobiļu maksimālais skaits ceturksnī),
- 2.rindā – darba devējam piederošo vai rīcībā esošo automobiļu skaits pārskata ceturksnī, kuri izmantoti personīgajām vajadzībām (automobiļu maksimālais skaits ceturksnī),
- 3.rindā – gūto labumu kopsumma par pārskata ceturksni.

4. *Piemērs*

Darba devējam pārskata ceturkšņa mēnešos piederēja dažāds skaits automobiļu, arī personīgajām vajadzībām katru mēnesi tika izmantotas dažāds skaits automobiļu. Gūtais labums katru mēnesi tiek summēts.

Mēnesis	Janvāris	Februāris	Marts
Darba devējam piederošo vai rīcībā esošo automobiļu skaits	6	4	5
Darba devējam piederošo vai rīcībā esošo automobiļu skaits pārskata ceturksnī, kuri izmantoti personīgajām vajadzībām	3	1	2
Gūtais labums (kopā mēnesī)	Ls 240*	Ls 70	Ls 170**

* - divi automobiļi ar motora darba tilpumu no 1501 cm³ līdz 2500 cm³ (gūtais labums Ls 70 no katras) un viens automobilis ar motora darba tilpumu no 2501 cm³ līdz 3500 cm³ (gūtais labums Ls 100) - 2 x Ls 70 + Ls 100 = Ls 240

** - viens automobilis ar motora darba tilpumu no 1501 cm³ līdz 2500 cm³ (gūtais labums Ls 70) un viens automobilis ar motora darba tilpumu no 2501 cm³ līdz 3500 cm³ (gūtais labums Ls 100) - Ls 70 + Ls 100 = Ls 170

Šādā situācijā pārskats aizpildāms šādi:

1.	Nodokļu maksātājam (darba devējam) piederošo vai tā rīcībā esošo vieglo automobiļu skaits pārskata periodā	6
2.	Nodokļu maksātājam (darba devējam) piederošo vai tā rīcībā esošo vieglo automobiļu skaits pārskata periodā, kuri izmantoti personīgām vajadzībām	3
3.	Labums, par kādu nodokļu maksātājs (darba devējs) ir palielinājis fiziskajām personām (labuma guvējiem) ar nodokli apliekamo ienākumu no automobiļu izmantošanas personīgām vajadzībām	480 latī***

*** - gūtā labuma kopsumma ceturksnī (pa visiem ceturkšņa mēnešiem) – Ls 240 + Ls 70 + Ls 170 = Ls 480

5. Lai tiktu uzskaitīts darba devējam piederošo vai rīcībā esošo automobiļu skaits un automobiļu skaits, kuri izmantoti personīgajām vajadzībām, pārskats ir jāiesniedz arī tad, ja darba devēja automobilis ir izmantots personīgajām vajadzībām, bet labuma guvēja, samaksātās kompensācijas rezultātā, gūtais labums neveidojas.

6. Gadījumā, kad labums neveidojas, pārskata 1. un 2.rindā tiek uzrādīts prasītais automobiļu skaits, savukārt 3.rindā kā gūtais labums tiek uzrādīta „0”.

7. Ja noteiktajā termiņā pārskats nav iesniegts Valsts ieņēmumu dienestā, tad uzskata, ka darba devējam piederošie vai darba devēja rīcībā esošie automobiļi (ja tādi ir) attiecīgajā pārskata ceturksnī netika izmantoti personīgajām vajadzībām.

8. Ja Valsts ieņēmumu dienests konstatē, ka darba devējam piederošs vai darba devēja rīcībā esošs automobilis, kurš izmantots personīgajām vajadzībām nav iekļauts pārskatā, Valsts ieņēmumu dienests saskaņā ar likumu „Par nodokļiem un nodevām” aprēķina nesamaksāto nodokli par labumu, kas gūts, izmantojot minēto automobili personīgajām vajadzībām, kā arī soda un nokavējuma naudu par attiecīgo periodu.

9. Informāciju par labuma guvēja katru mēnesi gūto labumu darba devējs iekļauj arī Ministru kabineta 2008.gada 20.novembra noteikumu Nr.942 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli” 3.pielikumā „Ziņojums par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, par iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī” (turpmāk – darba devēja ziņojums).

10. Aizpildot darba devēja ziņojumu gūto labumu summē kopā ar darba ienākumiem un uzrāda darba devēja ziņojuma 4.ailē „Darba ienākumi (latos)”. Savukārt no gūtā labuma aprēķinātos nodokļus summē kopā ar attiecīgiem nodokļiem no darba ienākumiem un darba devēja ziņojumā uzrāda attiecīgi 5.ailē un 8.ailē.

11. Komercsabiedrību valdes vai padomes locekļi, kuriem faktiski nav noteikta atlīdzība, bet kuri gūst labumu no darba devēja automobiļa izmantošanas personīgajām vajadzībām, iekļaujami darba devēja ziņojumā kā personas, kuras nav obligāti sociāli apdrošināmas. Par šādām personām darba devēja ziņojumā norāda tikai ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli 8.ailē.

12. Darba devējs iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas maksā vienlaikus ar nodokļiem par darba algu.

7. Saistošo normatīvo aktu saraksts

1. Likumi:

- 1.1. [Likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”](#),
- 1.2. [Likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu”](#).

2. Ministru kabineta noteikumi:

- 2.1. [Ministru kabineta 2009.gada 28.decembra noteikumi Nr.1666 „Kārtība, kādā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliek labumu, kas gūts, izmantojot darba devēja vieglo pasažieru automobili personīgām vajadzībām”](#),
- 2.2. [Ministru kabineta 2008.gada 20.novembra noteikumi Nr.942 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli”](#),
- 2.3. [Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumi Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”](#),
- 2.4. [Ministru kabineta 2006.gada 4.jūlija noteikumi Nr.556 „Likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” normu piemērošanas noteikumi”](#).